

2. PROJEKTBEKRIVELSE

2.1 Projektets baggrund – udfordringer og udækkede behov (op til 2.600 tegn)

Mange nye sorter af spisekartofler udbydes på markedet fra forskellige repræsentanter. Samtidig ønsker afsætningsledet at begrænse udvalget pga. genkendelighed og økonomi i ”hyldemeterene”. Det er derfor ekstra vigtigt, at der satses på de rigtige sorter med de bedste egenskaber. Desuden importeres mange spisekartofler, specielt bage- og salatkartofler. Afprøvningen med disse typer vil kunne være med til at øge selvforsyningen i Danmark. BJ-Agro har i flere år lavet sortsafprøvning med nye middeltidlige og sildige spisekartofler under helt ens forhold. For at fremme nytteværdien bliver forsøget i 2020 udvidet med afprøvninger på henholdsvis Lammefjorden og Store Vildmosen. I samarbejde med sortsrepræsentanter er det muligt i fremtiden at linke de mest lovende og robuste sorter med præsentation af egenskaber som skindfinish og form når de dyrkes på de endelige lokaliteter.

De fleste sortsrepræsentanter afprøver deres egne sorter på forskellige lokaliteter i landet, under vidt forskellige forhold fra firma til firma. Dette projekt er en uvildig afprøvning, hvor læggematerialet er opformeret samme sted for at give den rigtige sammenligning. Forsøget sikrer ensartede dyrkningsbetingelser, ved at læggematerialet er opformeret og lagret under samme forhold, og at sortssammenligningen altid sker i samme mark. Dvs. de enkelte års resultater kan sammenlignes på tværs af årene. Forsøgsarealet har et varieret sygdomstryk, hvilket giver en god ”screening” af de forskellige sorter med hensyn til bl.a. skurv og specielt rust. Afprøvningen på Lammefjorden og Vildmosen har til formål at sikre en tættere kontakt til avlerne og især at vise de forskellige sorters potentialer ifht. skindfinish og udseende på disse jordtyper

Desuden er der i de senere år dukket flere sorter op med bedre resistens eller tolerance overfor alvorlige sygdomme som skimmel og brok, og ikke mindst Pallida-nematoder. Fordi en sort har en velegnet specifik resistens mod nævnte skadegørere, er det dog ikke altid ensbetydende med gode spise og kvalitetsegenskaber. Derfor er det vigtigt at screene sorterne for flere parametre, som det sker i BJ-Agros forsøg, så avlerne og aftagerne af kartoflerne har et mere sikkert grundlag at vælge ud fra.

Der er også stor forskel på om en sort er egnet til alm. Spise-, baby/salat- eller bagekartofler, og kun ved at følge sorterne en hel vækstsæson og under lagring kommer de sande egenskaber frem fra år til år. Det er derfor ekstra vigtigt at følge netop nye sorter med henblik på at sikre landmænd den bedste produktion og i sidste ende forbrugerne de bedste oplevelser.

2.2 Projektets formål – hvorfor skal projektet gennemføres (op til 200 tegn)

Formålet er at danske avlere skal kunne vælge de bedst egnede sorter og dermed sikre, en bæredygtig og konkurrencemæssig favorabel produktion af kvalitetsspisekartofler i Danmark. Desuden skal forsøget også være med til at udbrede kendskabet til dansk producerede kartofler.

2.3 Projektets mål – hvordan skal formålet opnås (op til 200 tegn)

Målet er at finde de forskellige sorters svagheder for indre og ydre sygdomme, da forsøgsarealet har et stort sygdomstryk og på Lammefjorden og Store Vildmosen, vise avlerne sorterens sande potentiale under samme dyrkningsforhold.

2.4 Status for projektet

Projektet løber et år, dog er der opformeret materiale til afprøvningen i 2019.

2.5 Projektets aktiviteter som gennemføres for at opnå projektets mål (op til 13.500 tegn)

Der kommer stadig nye sorter og forbrugernes vaner ændrer sig, derfor er det vigtigt med en uvildig afprøvning som sikrer fremtidens produktion af spisekartofler i Danmark. Sortsafprøvningen er en årligt tilbagevendende vurdering af sortsrepræsentanternes bedste bud på egnede spisesorter til det danske marked. Projektperioden løber reelt over ca. 2 år, med opformering af læggekartofler det ene år, og egentlig sortssammenligning det næste år, med afsluttende registreringer i marts året efter.

I 2019 er der opformeret 50 sorter på Lammefjorden, får at have materiale til forsøg i 2020, hvor kartoflerne dyrkes på bedre jord for at vise deres "sande" potentiale, på henholdsvis Lammefjorden og Store Vildmosen. Selve sortsforsøget er et parcel-forsøg med 4 gentagelser. Hver parcel bliver målt og vejet i de forskellige størrelsessorteringer. En repræsentativ del af prøven bliver kontrolleret for almindelig skurv, pulverskurv, sclerotier, og til sidst skåret for rust. En anden prøve bliver vinteropbevaret og skåret for rust igen i forår for at følge udviklingen af rust ved lagring hen over vinteren. Projektet har stor praktisk betydning da sorterne bliver "testet" godt og grundigt på grund af det store sygdomstryk i marken i Hovborg, og at deres potentiale kommer til udtryk på Lammefjorden og i Vildmosen. Sortsfremvisningerne på Lammefjorden og Store Vildmosen vil tiltrække mange avlere som normalt ikke kommer til den store kartoffeldag i Arnborg.

Ud fra diverse registreringer vil det være muligt at bedømme de enkelte sorters stærke og svage sider holdt op mod hinanden på egenskaber som f.eks. udbyttens niveau, sygdomsmodtagelighed og kvalitetsegenskaber. Dette kan også give fingerpeg om de enkelte sorters egnethed til forskellige dyrkningskoncepter og deraf afsætningsmuligheder. Ligesom eventuelt uegnede sorter, under de lokale forhold forsøgsstedet repræsenterer, kan ses fra, inden kartoffelavlere bruger mange penge på indkøb og opformering af læggekartofler. Endelig sikrer vores lokalitet med både TRV og Mop-Top virus, kombineret med at vi selv opformerer læggematerialet året forinden, at alle sorter bliver bedømt på ensartede forudsætninger i forhold til rust (og i øvrigt andre styrker og svagheder).

I samarbejde med sortsrepræsentanter er det muligt i fremtiden at linke de mest lovende og robuste sorter med præsentation af egenskaber som skindfinish og form når de dyrkes på bedre jorde ex. Lammefjorden. De nye sorter som tages ind, skal til gengæld også have potentialer som repræsentanten tror på. Når en ny sort så kommer ind, forsøger vi at holde den inde i min. 3 år, for at se dens egenskaber, med mindre at firmaet allerede i 2. år (det første forsøgsår) ser, at den er uinteressant.

Årsvariationerne i forsøget er dog store, på knoldsætning, udseende, og ikke mindst på en egenskab som rust. Det er derfor vigtigt at fortsætte forsøgene over flere år, for at kunne sammenligne og konkludere omkring sorterens opførsel under ens forhold. Herved læres en del om sorterne som efterfølgende kan anvendes til at give råd til kartoffelavlerne vedrørende dyrkning og evt. mulig afsætning. Afhængig af type vil de indgå som henholdsvis Bage-, skrælle- og salat/baby-kartofler. Baggrunden for at opdele forsøget, er den øgede efterspørgsel på små pæne kartofler fra forbrugeren og forarbejdningsbranchen (convenience-food).

Desuden deltager vi også i diverse lokale arrangementer, f.eks. hvor sortsforsøget vises frem for interesse-rede forbrugere og skoleklasser som inviteres til at lære om kartofflens egenskaber og f.eks. får lov til at grave kartofler op i marken, hvilket er med til at øge interessen for kartofler blandt skolebørnene.

Gennem projektet vil der komme en udbredelse af kendskab til kartofler, ved deltagelse i forskellige arrangementer i lokalområdet – foredrag på skoler, besøg af skoleklasser, udlevering af "smagsprøver", ligesom forsøgsmarken vil blive et vigtigt værktøj under "Vejen Kartoffelfestival i Hovborg", til forøgelse af forbrugernes kendskab til kartofler mv.

2.6 Offentliggørelse, formidling og vidensdeling

- Forsøget vil løbende blive opdateret i Nordic Field Trial Systems
- Åben adgang til forsøgsmark efter aftale (juni-oktober)
- Sortsfremvisning på lammefjorden (Primo august)
- Sortsfremvisning i Store Vildmosen (Primo august)
- Fremvisning af forsøgsmark i Hovborg (Primo september)
- Afrapportering og offentliggørelse på Hjemmeside (ultimo november)
- Uddeling af rapport på Agromek, mfl.

2.7 Kvalitet og faglighed

Ressourcepersoners kompetence og erfaringer af relevans for gennemførelse af projektet

BJ Agro har de sidste mange år lavet sortsforsøg og derigennem opbygget et stort erfaringsgrundlag for dyrkning af kartofler i forsøg, og ikke mindst i opgørelsen af kvaliteten af de høstede knolde.

Projektets organisering og styring

Projektet styres af Ole Munk Truelsen som har stået for vores forsøgsaktiviteter i mange år. Vores teknikere har desuden være med i anlæggelse af forsøg og opgørelse af kvalitet i flere år. Projektet følger vejret og udviklingen af kartoflernes vækst med hensyn til læggetidspunkt, ukrudts- og svampebekæmpelse, nedvisning, optagning og opgørelse af de forskellige kvalitetsparametre